

13 Οκτωβρίου, 1993

[ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

SUNRISE INDUSTRY CLOTHING LTD.,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΜΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 470/91)

Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο — Αίτηση για προσαγωγή μαρτυρίας — Κανονισμοί 10(2) και 19 του Διαδικαστικού Κανονισμού του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου 1962 — Προϋποθέσεις — Διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου — Μοναδικό κριτήριο, το συμφέρον της δικαιοσύνης — Τα γεγονότα των οποίων επιδιώκεται η απόδειξη, πρέπει να είναι σχετικά με τα επίδικα θέματα — Έννοια.

5

Οι αιτητές στην παρούσα προσφυγή καταχώρησαν αίτηση για προσαγωγή μαρτυρία υπό μορφή ένορκης δήλωσης, προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους, ότι η επίδικη απόφαση λήφθηκε υπό καθεστώς πλάνης περί τα πράγματα.

10

Το Ανώτατο Δικαστήριο εγκρίνοντας την αίτηση, αποφάσισε ότι:

Η αίτηση βασίζεται στους Κανονισμούς 10(2) και 19 του Διαδικαστικού Κανονισμού του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου 1962. Οι πρόνοιες αυτές ερμηνεύθηκαν και η επί του προκειμένου εξουσία του Δικαστηρίου οριοθετήθηκε σε πρόσφατη απόφαση στην υπόθεση *Λέλλα Χριστοδούλου v. Δημοκρατίας*, στην οποία λέχθηκαν τα εξής:

15

20

".....
Η εξουσία που παρέχεται επί του προκειμένου στο Ανώτατο Δικαστήριο, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με-(α) την ανακριτική φύση της διαδικασίας της προσφυγής, (β) το σκοπό της αναθεωρη-

25

5 τικής δίκης, που είναι αποκλειστικά ο έλεγχος της νομιμότητας σε αντιδιαστολή με την ορθότητα της επίδικης διοικητικής απόφασης, και (γ) τις εξουσίες του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά την άσκηση της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας, όπως αυτές καθορίζονται στο Άρθρο 146.4 του Συντάγματος και όπως έχουν επεξηγηθεί από τη νομολογία.

10 Σύμφωνα με τον Κανονισμό 10(2), το Δικαστήριο εκδίδει οδηγίες αναφορικά με αποδεικτικά μέσα, οποτεδήποτε το κρίνει αναγκαίο. Σύμφωνα δε με τον Κανονισμό 19, το συμφέρον της δικαιοσύνης καθορίζεται ως το μόνο κριτήριο για την έκδοση των οποιωνδήποτε οδηγιών, περιλαμβανομένων των επιδικιών. Και οι δυο πιο πάνω Κανονισμοί καθορίζουν το ίδιο ουσιαστικά κριτήριο. Η ανάγκη που εξυπηρετείται με την έκδοση οδηγιών κάτω από τον 15 Κανονισμό 10(2), δεν είναι άλλη από το συμφέρον της δικαιοσύνης που αναφέρεται στον Κανονισμό 19.

20 Από το κείμενο των πιο πάνω διατάξεων και την υπάρχουσα νομολογία, προκύπτει ότι η εξουσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του προκειμένου είναι διακριτικής μορφής και ότι ο διάδικος που ζητά την έκδοση οδηγιών για προσαγωγή μαρτυρίας, είτε προφορικής είτε υπό μορφή ένορκης δήλωσης, οφείλει να προσδιορίσει με εύλογη λεπτομέρεια τα γεγονότα τα οποία επιδιώκει να αποδείξει και να ικανοποιήσει επίσης το Δικαστήριο ότι τα γεγονότα αυτά είναι 25 σχετικά με τα επίδικα θέματα που εγείρονται στην προσφυγή, λαμβανομένων υπόψη των νομικών σημείων και των γεγονότων πάνω στα οποία βασίζεται η προσφυγή. Η κλασική περίπτωση κατά την οποία είναι εύλογο να λεχθεί ότι τα γεγονότα των οποίων επιδιώκεται η απόδειξη είναι σχετικά με τα επίδικα θέματα στην προσφυγή, είναι όταν η απόδειξή τους δυνατό να τεκμηριώσει οποιοδήποτε από 30 τους λόγους ακύρωσης της προσβαλλόμενης απόφασης, που ο Αιτητής επικαλείται στην προσφυγή του. Η κάθε υπόθεση κρίνεται με βάση τα δικά της ιδιαίτερα περιστατικά. Σε αντίθεση με την ποινική ή αστική δίκη, στην αναθεωρητική δίκη το Δικαστήριο ασκεί ουσιαστικό έλεγχο στο δικαίωμα των διαδίκων να προσαγάγουν μαρτυρία, 35 τόσο αναφορικά με τη μορφή των αποδεικτικών μέσων, όσο και αναφορικά με τα γεγονότα που οι διάδικοι σκοπεύουν να αποδείξουν."

40 Στο παρόν στάδιο και για τους σκοπούς της παρούσας αίτησης δεν κρίνεται αναγκαίο να αποφασίσει το Δικαστήριο, κατά πόσο η απόδειξη των επίδικων ισχυρισμών των Αιτητών θα οδηγήσει τελικά την προσβαλλόμενη απόφαση σε ακύρωση ή όχι. Το βασικό ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί στο στάδιο αυτό, είναι κατά πόσο οι επίδικοι ισχυρισμοί, αν αποδειχθούν, είναι δυνατό να τεκμηριώ-

σουν το νομικό ισχυρισμό των Αιτητών, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι προϊόν πλάνης περί τα πράγματα ή όχι. Αν η απάντηση στο πιο πάνω ερώτημα είναι θετική, το Δικαστήριο θα πρέπει να καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι η προτεινόμενη να προσαχθεί μαρτυρία είναι σχετική και ως εκ τούτου, να εκδώσει οδηγίες για την προσαγωγή της. 5

Εν όψει των ιδιαίτερων περιστατικών της παρούσας υπόθεσης, κρίνεται ότι θα πρέπει να επιτραπεί η προσαγωγή της επίδικης μαρτυρίας. Επισημαίνεται επί του προκειμένου ότι, σύμφωνα με τη νομολογία μας, η απλή πιθανότητα για πλάνη της Διοίκησης ως προς τα πράγματα καθιστά την προσβαλλόμενη πράξη ακυρώσιμη. 10

Η αίτηση εγκρίνεται. 15

Αναφερόμενη υπόθεση:

Χριστοδούλου v. Δημοκρατίας (1993) 4 Α.Α.Δ. 2188.

Αίτηση. 20

Αίτηση από τους αιτητές με την οποία ζητούν την άδεια του Δικαστηρίου για την προσαγωγή μαρτυρίας, υπό μορφή ένορκης δήλωση, προς απόδειξη ισχυρισμών τους οι οποίοι αμφισβητούνται από τους καθ' ων η αίτηση. 25

Λ. Κληρίδης, για τους Αιτητές.

Α. Βασιλειάδης, της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση. 30

Τ. Παπαδόπουλος, για το Ενδιαφερόμενο μέρος.

Cur. adv. vult.

ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ.: Με την προσφυγή τους οι Αιτητές Sunrise Industry Clothing Ltd προσβάλλουν την απόφαση των Καθ' ων η Αίτηση με την οποία κατακυρώθηκε στο Ενδιαφερόμενο Μέρος Γ. Καλλής (Βιομήχανοι) Λτδ, αντί στους Αιτητές, προσφορά για την κατασκευή ειδών ένδυσης της Εθνικής Φρουράς. 35

Ανάμεσα στους νομικούς ισχυρισμούς που πρόβαλαν οι Αιτητές εναντίον της νομιμότητας της προσβαλλόμενης απόφασης περιλαμβάνονται ισχυρισμοί ότι η Διοίκηση ενήργησε κάτω από το βάρος πλάνης περί τα πράγματα και κατά τρόπο ευνοιοκρα- 40

5 τικό υπέρ του Ενδιαφερόμενου Μέρους. Οι ισχυρισμοί αυτοί
αμφισβητήθηκαν τόσο από τους Καθ' ων η Αίτηση, όσο και από
το Ενδιαφερόμενο Μέρος. Μετά την καταχώρηση γραπτής επι-
χειρηματολογίας υπέρ και εναντίον της νομιμότητας της επίδι-
10 κης απόφασης, οι Αιτητές καταχώρησαν την παρούσα ενδιάμε-
ση αίτηση με την οποία ζητούν την άδεια του Δικαστηρίου για
την προσαγωγή μαρτυρίας, υπό μορφή ένορκης δήλωσης, προς
απόδειξη των ακόλουθων ισχυρισμών τους οι οποίοι αμφισβη-
τούνται από τους Καθ' ων η Αίτηση:

10 (α) Οι Αιτητές διέθεταν κατά τον ουσιώδη χρόνο κατάλληλα
μηχανήματα.

15 (β) Κατά την επιτόπια έρευνα λειτουργιών των Καθ' ων η Αί-
τηση στα υποστατικά των Αιτητών, οι Αιτητές δε ρωτήθη-
καν αν διαθέτουν αποθηκευτικό χώρο.

20 Θα πρέπει επί του προκειμένου να αναφερθεί ότι η προσφο-
ρά των Αιτητών απορρίφθηκε χωρίς να εξεταστεί από οικονομι-
κής άποψης επειδή, όσον αφορά το τεχνικό της μέρος, οι Αιτη-
τές δε διέθεταν τα αναγκαία μηχανήματα και τον κατάλληλο
αποθηκευτικό χώρο και, κατά την κρίση των Καθ' ων η Αίτηση,
δε θα ήταν, ως εκ τούτου, σε θέση να εκπληρώσουν τις υποχρε-
ώσεις τους σύμφωνα με τους όρους της προσφοράς.

25 Οι Καθ' ων η Αίτηση υπέβαλαν ένσταση η οποία κυρίως
εδράζεται στον ισχυρισμό τους ότι, εφόσο οι λειτουργοί που
επισκέφθηκαν τα υποστατικά των Αιτητών διαπίστωσαν ότι οι
Αιτητές δε διέθεταν τα αναγκαία μηχανήματα ούτε κατάλληλο
30 αποθηκευτικό χώρο, δεν τίθεται θέμα προσαγωγής μαρτυρίας
προς απόδειξη του αντιθέτου, γιατί η επίδικη διαπίστωση των
Καθ' ων η Αίτηση δεν αποτελεί αντικείμενο δικαστικού ελέγχου
κάτω από το άρθρο 146 του Συντάγματος.

35 Η αίτηση βασίζεται στους Κανονισμούς 10(2) και 19 του Δια-
δικαστικού Κανονισμού του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικα-
στηρίου 1962. Οι πρόνοιες αυτές ερμηνεύθηκαν και η επί του
προκειμένου εξουσία του Δικαστηρίου οριοθετήθηκε σε πρό-
σφατη απόφαση στην υπόθεση **Λέλλα Χριστοδούλου v Δημο-**
40 **κρατίας** (1993) 4 Α.Α.Δ. 2188, στην οποία λέχθηκαν τα εξής:

"Η εξουσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου να εκδίδει οδηγιές
αναφορικά με την προσαγωγή μαρτυρίας, περιλαμβανομέ-
νων ενόρκων δηλώσεων, προς απόδειξη γεγονότων πάνω στα

οποία βασίζεται κάθε διάδικος σε διαδικασία προσφυγής κάτω από το άρθρο 146 του Συντάγματος, πηγάζει και οριοθετείται από τους Κανονισμούς 10(2) και 19 του Διαδικαστικού Κανονισμού του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου 1962, όπως έχει τροποποιηθεί από τον περί Ανωτάτου Δικαστηρίου (Αναθεωρητική Δικαιοδοσία) Διαδικαστικό Κανονισμό, 1975, οι οποίοι προνοούν τα εξής:

‘10(2) Κατά την διάρκειαν της τοιαύτης ακροάσεως το Δικαστήριο ή Δικαστής δύναται να εκδώση τοιαύτας οδηγίες αναφορικώς προς περαιτέρω εγγράφους προτάσεις, λεπτομερείας, αποκάλυψιν ή επιθεώρησιν εγγράφων, αποδεικτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων ενόρκων ομολογιών αποδεικνυσουσών τα γεγονότα εφ’ ων βασίζεται έκαστος διάδικος, επιθεώρησιν του επιδίκου μέρους, διαδικασία συμφώνως προς την παράγραφον 2 του Άρθρου 134, ημερομηνίαν δημοσίας ακροάσεως, καταχώρισιν και ανταλλαγάν μεταξύ των διαδίκων εγγράφου επιχειρηματολογίας εντός καθοριζομένων χρονικών ορίων ως και την διάρκειαν τυχόν μεταγενεστέρων αγορεύσεων, ή οιασδήποτε άλλας οδηγίας σχετικώς προς την διαδικασίαν της υποθέσεως ως ήθελε κρίνη αναγκαίον.’

‘19. Καθ’ οιονδήποτε στάδιον της διαδικασίας το Δικαστήριο ή Δικαστής δύναται να εκδώση τοιαύτας οδηγίας, αι οποίαι απαιτούνται προς το συμφέρον της δικαιοσύνης.’

Η εξουσία που παρέχεται επί του προκειμένου στο Ανώτατο Δικαστήριο είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με- (α) την ανακριτική φύση της διαδικασίας της προσφυγής, (β) το σκοπό της αναθεωρητικής δίκης που είναι αποκλειστικά ο έλεγχος της νομιμότητας σε αντιδιαστολή με την ορθότητα της επίδικης διοικητικής απόφασης, και (γ) τις εξουσίες του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατά την άσκηση της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας, όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 146.4 του Συντάγματος και όπως έχουν επεξηγηθεί από τη νομολογία.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 10(2), το Δικαστήριο εκδίδει οδηγίες αναφορικά με αποδεικτικά μέσα οποτεδήποτε το κρίνει αναγκαίο. Σύμφωνα δε με τον Κανονισμό 19, το συμφέρον της δικαιοσύνης καθορίζεται ως το μόνο κριτήριο για την έκδοση των οποιωνδήποτε οδηγιών, περιλαμβανομένων των επιδίκων. Και οι δυο πιο πάνω Κανονισμοί καθορίζουν το ίδιο ουσιαστικά κριτήριο. Η ανάγκη που εξυπηρετείται με

την έκδοση οδηγιών κάτω από τον Κανονισμό 10(2) δεν είναι άλλη από το συμφέρον της δικαιοσύνης που αναφέρεται στον Κανονισμό 19.

5 Από το κείμενο των πιο πάνω διατάξεων και την υπάρχουσα νομολογία προκύπτει ότι η εξουσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου επί του προκειμένου είναι διακριτικής μορφής και ότι ο διάδικος που ζητά την έκδοση οδηγιών για προσαγωγή μαρτυρίας, είτε προφορικής είτε υπό μορφή ένορκης δήλωσης, 10 οφείλει να προσδιορίσει με εύλογη λεπτομέρεια τα γεγονότα τα οποία επιδιώκει να αποδείξει και να ικανοποιήσει επίσης το Δικαστήριο ότι τα γεγονότα αυτά είναι σχετικά με τα επίδικα θέματα που εγείρονται στην προσφυγή, λαμβανομένων υπόψη των νομικών σημείων και των γεγονότων πάνω στα οποία βασίζεται η προσφυγή. Η κλασική περίπτωση κατά την οποία είναι εύλογο να λεχθεί ότι τα γεγονότα των οποίων επιδιώκεται η απόδειξη είναι σχετικά με τα επίδικα θέματα στην προσφυγή είναι όταν η απόδειξή τους δυνατό να τεκμηριώσει οποιοδήποτε από τους λόγους ακύρωσης της προσβαλλόμενης απόφασης, 20 που ο Αιτητής επικαλείται στην προσφυγή του. Η κάθε υπόθεση κρίνεται με βάση τα δικά της ιδιαίτερα περιστατικά. Σε αντίθεση με την ποινική ή αστική δίκη, στην αναθεωρητική δίκη το Δικαστήριο ασκεί ουσιαστικό έλεγχο στο δικαίωμα των διαδίκων να προσαγάγουν μαρτυρία, τόσο αναφορικά με τη μορφή των αποδεικτικών μέσων όσο και αναφορικά με τα γεγονότα 25 που οι διάδικοι σκοπεύουν να αποδείξουν.

Έχω καταλήξει στις πιο πάνω εκτιμήσεις και απόψεις μου αφού έλαβα υπόψη αποφάσεις και σχόλια σε αριθμό αυθεντιών, περιλαμβανομένων των υποθέσεων *Kyriakides v. Republic* 1 R.S.C.C. 66, *Lambrakis v. Republic* (1970) 3 C.L.R. 72, *Νίκος Ζαβρός v. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 106, *ΧΕΛΕΙΑ ΑΤΑ v. Δημοκρατίας* (1991) 4 Α.Α.Δ. 923, *Westpark Limited v. Δημοκρατίας* (1990) 3 Α.Α.Δ. 915 και *Λάζαρος Πόλος & Υιοί Ατδ v. Δημοκρατίας* (1992) 4 Α.Α.Δ. 4005." 30 35

Στο παρόν στάδιο και για τους σκοπούς της παρούσας αίτησης δεν κρίνω αναγκαίο να αποφασίσω κατά πόσο η απόδειξη των επίδικων ισχυρισμών των Αιτητών θα οδηγήσει τελικά την 40 προσβαλλόμενη απόφαση σε ακύρωση ή όχι. Το βασικό ερώτημα που έχω να απαντήσω στο στάδιο αυτό είναι κατά πόσο οι επίδικοι ισχυρισμοί, αν αποδειχθούν, είναι δυνατό να τεκμηριώσουν το νομικό ισχυρισμό των Αιτητών ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι προϊόν πλάνης περί τα πράγματα ή όχι. Αν η

απάντηση στο πιο πάνω ερώτημα είναι θετική, θα πρέπει να καταλήξω στο συμπέρασμα ότι η προτεινόμενη να προσαχθεί μαρτυρία είναι σχετική, με την έννοια που προκύπτει από όσα αναφέρονται στο απόσπασμα που έχω παραθέσει πιο πάνω και θα πρέπει, ως εκ τούτου, να εκδώσω οδηγίες για την προσαγωγή της.

5

Εν όψει των ιδιαίτερων περιστατικών της παρούσας υπόθεσης, όπως τα περιγράφω πιο πάνω, κρίνω ότι θα πρέπει να επιτρέψω την προσαγωγή της επίδικης μαρτυρίας. Επισημαίνω επί του προκειμένου ότι, σύμφωνα με τη νομολογία μας, η απλή πιθανότητα για πλάνη της Διοίκησης ως προς τα πράγματα καθιστά την προσαβλλόμενη πράξη ακυρώσιμη.

10

Για τους πιο πάνω λόγους εκδίδω τις ακόλουθες οδηγίες:

15

1. Επιτρέπεται η προσαγωγή μαρτυρίας εκ μέρους των Αιτητών, με τη μορφή μίας ή περισσότερων ενόρκων δηλώσεων αναφορικά με το επίδικο θέμα της κατοχής από τους Αιτητές, κατά τον ουσιώδη χρόνο, μηχανημάτων και αποθηκευτικού χώρου που εύλογα απαιτούνται για τη διεκπεραίωση της εργασίας που αποτελεί το αντικείμενο της προσφοράς τους, σύμφωνα πάντοτε με τους όρους των προσφορών. Η καταχώρηση να γίνει μέσα σε 20 μέρες από σήμερα.

20

2. Οι Καθ' ων η αίτηση καθώς και το Ενδιαφερόμενο Μέρος δικαιούνται, αν το κρίνουν αναγκαίο, να προσαγάγουν τη δική τους ένορκη εκδοχή πάνω στο πιο πάνω επίδικο θέμα, με τη μορφή μίας ή περισσότερων ενόρκων δηλώσεων που θα πρέπει να καταχωρηθούν μέσα σε 20 μέρες από τη λήψη της ένορκης δήλωσης των Αιτητών.

25

30

3. Εκκρεμούσης της καταχώρησης των πιο πάνω ενόρκων δηλώσεων, η προσφυγή αναβάλλεται για περαιτέρω οδηγίες στις 24/11/1993.

35

Διαταγή ως ανωτέρω.